
Natuurtoets Dorpsstraat Terwolde

**Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998, Flora- en faunawet
en de Ecologische Hoofdstructuur**

9 mei 2012

Verantwoording

Titel	Natuurtoets Dorpsstraat Terwolde
Opdrachtgever	Gemeente Voorst
Projectleider	Suzanne Swenne
Auteur(s)	Peter te Morsche
Uitvoering veldwerk	Peter te Morsche
Projectnummer	4828403
Aantal pagina's	30 (exclusief bijlagen)
Datum	9 mei 2012
Handtekening	

Colofon

Tauw bv
afdeling Water
Handelskade 11
Postbus 133
7400 AC Deventer
Telefoon +31 57 06 99 91 1
Fax +31 57 06 99 66 6

Dit document is eigendom van de opdrachtgever en mag door hem worden gebruikt voor het doel waarvoor het is vervaardigd met inachtneming van de rechten die voortvloeien uit de wetgeving op het gebied van het intellectuele eigendom. De auteursrechten van dit document blijven berusten bij Tauw. Kwaliteit en verbetering van product en proces hebben bij Tauw hoge prioriteit. Tauw hanteert daartoe een managementsysteem dat is gecertificeerd dan wel geaccrediteerd volgens:

- NEN-EN-ISO 9001

Inhoud

Verantwoording en colofon	3
1 Inleiding.....	7
1.1 Aanleiding en doel.....	7
1.2 Natuurwetgeving	7
1.3 Methode	8
2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten.....	11
2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling.....	11
2.2 Soortverspreiding	12
2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 en Natuurbeschermingswet-soorten	14
3 Toetsing Flora- en faunawet.....	15
3.1 Inleiding	15
3.2 Toetsing aanwezige soorten	15
3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet	17
4 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998	19
4.1 Werkwijze	19
4.2 Toetsing effecten.....	20
4.2.1 Habitattypen	20
4.2.2 Habitatrichtlijnsoorten.....	20
4.2.3 Vogelrichtlijnsoorten	21
4.3 Conclusies toetsing Natuurbeschermingswet 1998	21
5 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur	23
5.1 Werkwijze	23
5.2 EHS Provincie Gelderland.....	23
5.3 Kernkwaliteiten en omgevingscondities	24
5.4 Toetsing effecten.....	26
5.5 Conclusies toetsing EHS.....	26
6 Conclusies en aanbevelingen	27
6.1 Flora en faunawet.....	27
6.2 Natuurbeschermingswet 1998.....	27
6.3 Ecologische Hoofdstructuur	27

6.4	Vervolg / planning.....	27
6.5	Aanbevelingen.....	27
7	Literatuur.....	29

Bijlage(n)

1. Overzichtskaart
2. Toelichting natuurwetgeving
3. Instandhoudingdoelen Natura 2000

1 Inleiding

Voor de ontwikkeling van de onderzoekslocatie aan de dorpsstraat in Terwolde dient een bestemmingsplanwijziging plaats te vinden. Dit hoofdstuk bevat achtergrondinformatie over de relevante natuurwetgeving die bij dit project relevant is, en de wijze van toetsing hieraan.

1.1 Aanleiding en doel

Bij alle ruimtelijke ingrepen en plannen dient onderbouwd te worden of het voornemen 'redelijkerwijs uitvoerbaar' is. Een inschatting van eventuele belemmeringen op het gebied van natuurbescherming is hier onderdeel van. Al tijdens de planvorming dient daarom inzichtelijk gemaakt te worden of er (mogelijk) sprake is van effecten op beschermde natuurwaarden, of er voldoende mogelijkheden zijn om eventuele effecten te mitigeren of compenseren, en of hiervoor een ontheffing- of vergunningsplicht geldt.

In opdracht van de Gemeente Voorst heeft Tauw onderzoek gedaan naar de consequenties van natuurwetgeving voor de voorgenomen bestemmingsplanwijziging ten behoeve van nieuwbouw van woningen. De omvang en aspecten van de beoogde ontwikkelingen zijn nader beschreven in hoofdstuk 3.

In deze rapportage wordt antwoord gegeven op de volgende vragen:

- Welke natuurwetgeving is van belang
- In hoeverre is de beoogde ontwikkeling (mogelijk) strijdig met deze wetgeving
- Welke consequenties zijn daar aan verbonden
- Wat betekent dit voor de verdere planvorming en uitvoering?

1.2 Natuurwetgeving

De huidige natuurwetgeving kan worden onderverdeeld in soortbescherming en gebiedsbescherming.

Soortbescherming wordt gewaarborgd door de Flora- en faunawet. Deze wet beschermt inheemse dier- en plantensoorten waarbij onderscheid wordt gemaakt in verschillende beschermingscategorieën. Voor alle activiteiten met een mogelijk effect op beschermde dier- en plantensoorten is toetsing aan de Flora- en faunawet noodzakelijk.

Gebiedsbescherming wordt gewaarborgd door de Natuurbeschermingswet 1998 (NB-wet) en de Wet op de Ruimtelijke Ordening (Wro). De NB-wet beschermt Natura2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten. Voor activiteiten met een mogelijk effect op deze gebieden is toetsing aan de NB-wet noodzakelijk.

In de Wro is de planologische bescherming van gebieden aangemerkt als *Ecologische Hoofdstructuur* vastgelegd. Toetsing hieraan vindt primair plaats bij ruimtelijke procedures en andere vergunningaanvragen.

Een uitgebreide beschrijving met betrekking tot natuurwetgeving is opgenomen in bijlage 2.

De planlocatie ligt op 400 m afstand van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Toetsing aan de EHS dient onderdeel te zijn van ruimtelijke ordenings- en planprocedures. De afstand van de planlocatie tot het Natura2000-gebied "Uiterwaarden IJssel" bedraagt ook 400 m. Omdat effecten op dit gebied niet op voorhand kunnen worden uitgesloten, is niet alleen de Flora- en faunawet (bescherming van dier- en plantensoorten) maar is ook de Natuurbeschermingswet 1998 en een toetsing op de EHS van toepassing.

Samengevat zijn voor de beoogde ontwikkeling van toepassing:

- Flora- en faunawet
- Natuurbeschermingswet 1998
- Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

1.3 Methode

De mogelijke aanwezigheid van beschermde planten- en/of diersoorten is in eerste instantie bepaald aan de hand van de volgende gegevens.

- Een oriënterend veldbezoek op 18-01-2012
- Regionale en landelijke verspreidingsatlassen en -data
- Vrij op internet beschikbare verspreidingsgegevens

Het oriënterende veldbezoek betreft geen volledige inventarisatie, maar is erop gericht te controleren in hoeverre soorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen of in hoeverre de locatie voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen.

Bij ecologische veldwerkzaamheden is een volledige garantie ten aanzien van de aanwezige soorten soms niet te geven. Door de inzet van ter zake kundige ecologen wordt onze onderzoekskwaliteit zoveel mogelijk gewaarborgd. Mede in dit kader is Tauw aangesloten bij het Netwerk Groene Bureaus, een samenwerkingsverband van adviesbureaus die ecologisch advieswerk geven en ecologisch onderzoek verrichten, opgericht met als doel de kwaliteit van ecologische advisering te verbeteren.

Op basis van het oriënterende veldbezoek, habitateisen van soorten en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden en/of aantoonbaar aanwezig zijn op basis van inventarisaties. De beoogde ontwikkeling is vervolgens getoetst op deze selectie van soorten.

Ten aanzien van vigerend beleid, soortspecifieke informatie en andere gegevens is gebruik gemaakt van verschillende bronnen. Een totaaloverzicht van deze bronnen is opgenomen in hoofdstuk 7.

Kenmerk R002-4828403PMM-evp-V02-NL

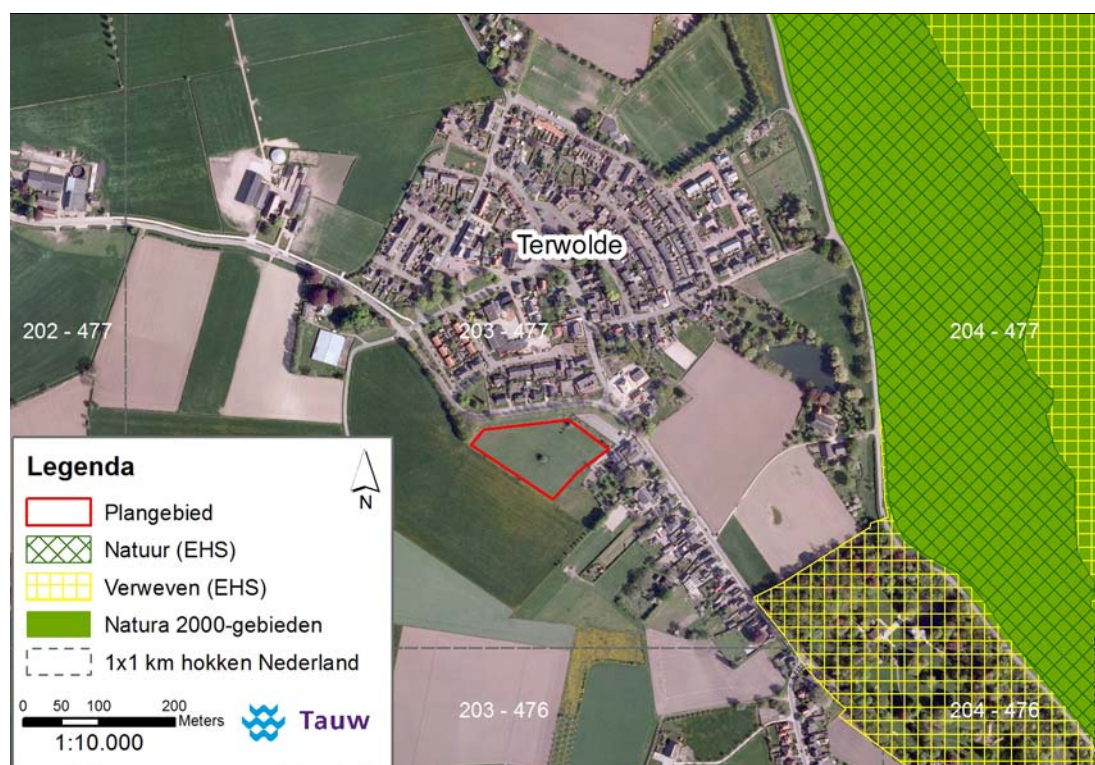
---

2 Locatie, ontwikkeling en aanwezige soorten

In dit hoofdstuk wordt een beschrijving gegeven van de huidige en toekomstige staat en gebruik van de planlocatie en de verwachte beschermde soorten op basis van verspreidingsgegevens, oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel.

2.1 Situatie en beoogde ontwikkeling

Om (globale) locaties aan te duiden wordt in de ecologie veel gebruik gemaakt van een raster van kilometerhokken, zogenaamde RD-coördinaten. Verspreidingsgegevens van dier- en plantensoorten worden veelal per kilometerhok gedocumenteerd. Het plangebied ligt in kilometerhok 203/477. De onderstaande figuur geeft de ligging van het plangebied en kilometerhokken weer.

Figuur 2.1 Ligging plangebied (globaal begrensd)

De onderzoekslocatie is gelegen ter hoogte van de Dorpsstraat te Terwolde. De locatie ligt binnen de bebouwde kom en sluit, met onderbreking van de dorpsstraat, direct aan op de bestaande bebouwing. Langs de openbare weg is een beplanting met eiken aanwezig. Verderop in het dorp zijn enkele forse bomen aanwezig, waaronder een Plataan. De bebouwing bestaat uit laagbouw variërend van kleine woningen en statige huizen. De locatie is momenteel ingericht als weiland. In het weiland staan enkele kleine bomen en coniferen.

Aan de noord- en oostzijde ligt het dorp Terwolde welke is gelegen aan de dijk van de rivier de IJssel. De andere zijde van de locatie is ingericht als agrarisch grasland met enkele boerderijen. Het is een open landschap met weinig groot groen. Onderstaande foto's geeft een overzicht van de ligging en inrichting van de locatie.

Figuur 2.2 Foto overzicht

Beoogde ontwikkeling

De locatie heeft een agrarische bestemming en de dubbelbestemmingen 'Waarde - Landschap - Oeverwallen' en 'Waarde - Archeologie - 3'. De opdrachtgever is voornemens om op de locatie woningbouw te gaan ontwikkelen. Hiervoor dient het bestemmingsplan te worden gewijzigd. Een exacte invulling van de woningbouw is nog niet duidelijk.

2.2 Soortverspreiding

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt in drie tabellen beschermde soorten: tabel 1-soorten (niet bedreigd), tabel 2-soorten (beschermd) en tabel 3-soorten (strikt beschermd). Voor tabel 1-soorten geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen en bestendig beheer, onderhoud of gebruik. Deze soorten worden in dit rapport niet specifiek benoemd.

In deze paragraaf zijn de aanwezige door de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet 1998 beschermde soorten geselecteerd. Op basis van verschillende literatuurbronnen is nader bekeken welke beschermde soorten in of in de omgeving van het plangebied voorkomen. Op basis van habitateisen, het oriënterend veldbezoek en deskundigenoordeel is een selectie gemaakt van de soorten die daadwerkelijk in of nabij de planlocatie verwacht worden.

Voor de soortgroepen vissen, amfibieën, reptielen, vlinders, libellen en ongewervelden geldt dat het habitat ongeschikt is voor beschermde soorten, mede door de afwezigheid van open water. Deze soorten worden daardoor niet verder behandeld.

Flora

Bij het oriënterende veldbezoek is een indruk verkregen van de aanwezige standplaatsen en is gekeken naar de aanwezige soorten (vaat)planten. De locatie is ingericht als weiland en wordt begraasd door paarden. Aan het korte gras is te zien dat het perceel intensief wordt gebruikt. Het voorkomen van beschermde flora kan daarom uitgesloten worden.

Grondgebonden zoogdieren

Uit de verspreidingsgegevens [zoogdieratlas.nl] blijkt dat de Eekhoorn en de Steemarter (tabel 2) binnen het plangebied kunnen voorkomen. Op de locatie zijn geen grote geschikte bomen, om een nestplaats in te bouwen, aanwezig. Ook om te foerageren is de locatie en de directe omgeving niet geschikt. Het voorkomen van de Eekhoorn kan worden uitgesloten.

Voor de Steemarter zijn geen geschikte verblijfplaatsen en foerageerplekken aanwezig. Steemarters houden van rommelhoekjes, takkenbossen, oude schuurtjes en zolderruimtes waarin ze zich kunnen verstoppen en waar ze kunnen foerageren. Deze zijn niet aanwezig op de locatie. De aanwezigheid van Steemarters kan worden uitgesloten.

Voor andere zoogdiersoorten van tabel 2 of 3 is het gebied totaal ongeschikt vanwege de stedelijke ligging. Mede gezien de aard van de inrichting, landelijke open structuur, worden beschermde soorten niet verwacht.

Vleermuizen

Hoewel vleermuizen zoogdieren zijn, worden deze vanwege hun afwijkende eigenschappen als afzonderlijke groep behandeld. De verschillende functie "foerageren, vliegroute en verblijffunctie" zijn strikt beschermt in de Flora- en faunawet. De Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis en Laatvlieger komen vaak in het stedelijk gebied voor. Gaten en spleten in de gebouwen of bomen kunnen ruimte bieden aan vleermuizen om in te verblijven. Gebouwen en geschikte bomen zijn echter niet aanwezig op de locatie. Foeragerende vleermuizen kunnen vooral worden waargenomen op windluwe plekken nabij bomen en gebouwen. Dit zijn de plekken waar zich de meeste insecten bevinden.

Door het ontbreken van deze plekken is de locatie niet geschikt om te foerageren. Voor vliegroutes zijn lijnvormige elementen, zoals bomenrijen of gebouwen structuren noodzakelijk. Deze lijnvormige elementen ontbreken op de locatie. De eventuele vliegroutes net buiten de locatie blijven intact.

Vogels

De soortgroep vogels heeft in de Flora- en faunawet een bijzondere status: Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Een overzicht is opgenomen in bijlage 2.

Op de locatie of zijn directe omgeving zijn geen waarnemingen gedaan van een jaarrond beschermd soort. Ook vaste verblijfplaatsen zijn niet op de locatie of de directe omgeving aanwezig. Algemene broedvogels kunnen broeden in de bomen en struiken in en rondom het plangebied. Er zijn geen oude nesten aangetroffen. Tijdens het veldbezoek zijn geen waarnemingen gedaan van vogels op of nabij de onderzoekslocatie. Op enige afstand van de locatie zijn foeragerende ganzen waargenomen. De locatie behoort niet tot het foerageergebied van deze ganzen.

2.3 Samenvatting aanwezige tabel 2/3 en Natuurbeschermingswet-soorten

Op basis van de verspreidingsgegevens uit de beschikbare literatuurbronnen en het oriënterende veldbezoek zijn in de onderstaande tabel de soorten weergegeven, waarvan verwacht wordt dat deze in of in de nabije omgeving van het plangebied voor kunnen komen. In de tabel zijn de kwalificerende soorten van het Natura2000-gebied, en zwaarder beschermde soorten opgenomen (Flora- en faunawet tabel 2 en 3). De licht beschermde soorten (tabel 1) waarvoor veelal een vrijstelling geldt zijn niet genoemd. Rode Lijstsoorten zonder beschermde status zijn evenmin opgenomen.

Tabel 2.1 Beschermde soorten (tabel 2/3) die op basis van verspreidingsgegevens, veldbezoek en deskundigenoordeel in of in de nabije omgeving van het plangebied verwacht worden

Soortgroep	Verwachte soorten (tabel 2/3)
Flora	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>
Zoogdieren	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>
Vleermuizen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>
Vogels (algemeen)	Verschillende soorten
Vogels (vaste verblijfplaatsen)	Geen
Reptielen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>
Amfibieën	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>
Vissen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>
Dagvlinders	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>
Libellen	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen tabel 2- of 3-soorten en/of relevante habitatrictlijnsoorten verwacht</i>

3 Toetsing Flora- en faunawet

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vragen: In welke mate worden door de Flora- en faunawet beschermde soorten planten of dieren door de beoogde activiteiten beïnvloed en zijn hiervoor mitigerende maatregelen en/of ontheffing noodzakelijk?

3.1 Inleiding

De bescherming van inheemse dier- en plantensoorten is vastgelegd in de Flora- en faunawet. De wet maakt onderscheid in drie categorieën beschermde soorten namelijk:

- Tabel 1-soorten: De meest algemene, niet bedreigde soorten. Voor deze soorten geldt een vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud
- Tabel 2-soorten: Beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen, bestendig gebruik of beheer en onderhoud mits wordt gehandeld volgens een geaccordeerde en door de initiatiefnemer onderschreven gedragscode
- Tabel 3-soorten: Strikt beschermde soorten waaronder de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van bedreigde soorten

In de Flora- en faunawet is tevens een zorgplicht opgenomen. Deze zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend.

Een nadere beschrijving van de Flora- en faunawet is opgenomen in bijlage 2.

3.2 Toetsing aanwezige soorten

In het vorige hoofdstuk is beschreven in hoeverre dier- en plantensoorten daadwerkelijk in het plangebied kunnen voorkomen en/of in hoeverre het voldoet aan de eisen die deze soorten aan hun leefomgeving stellen. In deze paragraaf is getoetst of het beoogde voornemen een effect kan hebben op de verwachte aanwezige beschermde soort(en). De andere soortgroepen worden in dit hoofdstuk dan ook verder buiten beschouwing gelaten.

Zowel de Flora- en faunawet als de Natuurbeschermingswet 1998 gaan uit van het voorzorgsbeginsel en stellen dat effecten *met zekerheid* moeten kunnen worden uitgesloten. Wanneer effecten mogelijk zijn, en wanneer op basis van het oriënterend veldbezoek of actuele verspreidingsgegevens niet met zekerheid vast te stellen is of een soort aanwezig is, kan daarom nader onderzoek noodzakelijk zijn.

Flora

Uit veldonderzoek is gebleken dat de locatie, door zijn intensieve gebruik door begrazing, geen beschermde flora aanwezig is. Nader onderzoek naar de aanwezigheid van beschermde flora is niet aan de orde.

Grondgebonden zoogdieren

De grondgebonden zoogdieren die volgens de verspreidingsgegevens kunnen voorkomen in of nabij het plangebied zijn niet aangetroffen. Door de aard van de inrichting van zowel de locatie als de aangrenzende percelen, kan het voorkomen van beschermde grondgebonden zoogdieren worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek is niet noodzakelijk.

Vleermuizen

Van de beschermde functies die voor vleermuizen gelden (route, foerageergebied en verblijfplaats), is alleen foerageergebied mogelijk op locatie aanwezig.

Op de locatie is een boom aanwezig die foerageermogelijkheden biedt. Voor deze functie zijn ruimschoots voldoende alternatieven aanwezig in de directe omgeving, waardoor een effect op vleermuizen kan worden uitgesloten. Door het bouwen van woningen op deze locatie zal het aantal geschikte foerageerplekken sterk toenemen. De waarde als foerageergebied, in zijn huidige situatie, kan dan ook verwaarloosd worden.

Door het ontbreken van lijnvormige elementen op de locatie, kan de functie van vliegroute worden uitgesloten.

De functie van verblijfplaatsen kan door het ontbreken van gebouwen en geschikte hopen in bomen met zekerheid worden uitgesloten. Aanvullend onderzoek naar één van de beschermde functies is niet noodzakelijk.

Vogels

Alle broedende vogels, hun broedplaatsen en de functionele omgeving van de broedplaatsen zijn beschermd tijdens de broedperiode. Tevens zijn rust- en verblijfplaatsen en de functionele omgeving van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën: de nesten van categorie 1 tot en met 4 zijn jaarrond beschermd, de nesten van categorie 5 in principe alleen tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn (zie ook bijlage 2, Toelichting natuurwetgeving).

Tijdens het veldbezoek zijn op de locatie of in de directe omgeving geen nesten waargenomen. Op enige afstand in de aangrenzende agrarische graslanden zijn foeragerende ganzen aanwezig. Verder zijn geen vogels waargenomen. Algemene soorten zullen met zekerheid het plangebied bezoeken. De locatie is ongeschikt voor aanwezigheid van jaarrond beschermd nestgelegenheden en functionele leefomgeving. Mogelijk kan in de enige boom en de enkele conifeer of struik op locatie een algemene soort tot broeden komen. Aanvullend onderzoek naar soorten uit categorie 1 t/m 4 is niet noodzakelijk.

Het verwijderen van bomen en struiken dient gezien te worden als een voor vogels versturende activiteit en dient daarom buiten het vogelbroedseizoen gestart te worden of te worden uitgevoerd.

Door het tijdig uitvoeren van het verwijderen van bomen en struiken kan het plangebied onaantrekkelijk gemaakt/gehouden worden. Hierdoor kan eventuele (nieuw)vestiging van beschermde soorten worden voorkomen.

3.3 Conclusies toetsing Flora- en faunawet

In de onderstaande tabel zijn de beschermde tabel 2 en 3-soorten uit de Flora- en faunawet opgenomen waarvan niet uitgesloten kan worden dat zij geschaad worden door de ingreep. Eventueel overtreden verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet zijn eveneens weergegeven.

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en het verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

Tabel 3.1 Flora- en faunawet soorten (tabel 2/3) die mogelijk geschaad worden

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*
Flora	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Zoogdieren	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Broedvogels, <i>tijdens broedseizoen</i>	Geen (aantasting van) vogels tijdens broedseizoen <i>mits uitvoering buiten broedseizoen</i>	Niet van toepassing
Broedvogels, <i>vaste verblijfplaatsen</i>	<i>Geen (aantasting van) vaste verblijfplaatsen</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vleermuizen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Reptielen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Amfibieën	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Vissen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Dagvlinders	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Libellen	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>
Overige ongewervelden	<i>Geen (aantasting van) tabel 2/3-soorten</i>	<i>Niet van toepassing</i>

*Toelichting verbodsbepalingen tabel:

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Toetsing van de beoogde ingreep aan door de Flora- en faunawet beschermde natuurwaarden laat zien dat er geen soorten of soortgroepen zijn waarvoor een negatief effect verwacht wordt. Nader (veld)onderzoek naar de aanwezigheid en gebruik van de planlocatie door beschermde soorten is daarom niet nodig. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is evenmin nodig. Vanuit de Flora- en faunawet gelden daarom met uitzondering van de zorgplicht, geen beperkingen voor de beoogde ontwikkeling. De uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling is daarom reëel.

4 Toetsing Natuurbeschermingswet 1998

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag: In welke mate vindt aantasting plaats van de instandhoudingdoelen behorend bij Natura2000-gebieden zoals bedoeld in de Natuurbeschermingswet 1998 ('Voortoets')?

4.1 Werkwijze

Natura2000-gebieden (bestaande uit Vogel- of Habitatrichtlijngebieden) en Beschermde natuurmonumenten worden beschermd door de Natuurbeschermingswet 1998. Effecten op deze gebieden kunnen optreden door ontwikkelingen nabij of (deels) binnen de grenzen ervan. Daarnaast is het mogelijk dat gebieden, die een belangrijke relatie hebben met beschermd gebied, beïnvloed worden en zo indirect een effect op het beschermde gebied wordt veroorzaakt.

In figuur 2.1 is te zien dat de locatie nabij Natura2000-gebied Uiterwaarden IJssel ligt. Een negatief effect op habitattypen of soorten met een instandhoudingsdoel in het Natura2000-gebied kan daardoor niet op voorhand worden uitgesloten.

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de vraag of het optreden van negatieve effecten al dan niet *met zekerheid* kan worden uitgesloten (een zogenaamde *Voortoets*). Hiertoe is in kaart gebracht voor welke habitattypen of soorten het Natura2000-gebied een bijzondere waarde heeft en wat de instandhoudingdoelstellingen van het Natura2000-gebied zijn. Ook is de relatie tussen het plangebied en het Natura2000-gebied beschreven. Op basis van de bij Tauw aanwezige expertise en beschikbare literatuur wordt een uitspraak gedaan of het optreden van significant negatieve effecten al dan niet *met zekerheid* kan worden uitgesloten. Is er zeker geen sprake van negatieve effecten op de instandhoudingdoelen van het Natura2000-gebied, dan is geen vergunning noodzakelijk.

Wanneer uit de Voortoets blijkt dat mogelijke effecten op de instandhoudingdoelen niet zijn uit te sluiten, dan is een zogenaamde '*Verslechteringsstoets*' noodzakelijk, gevolgd door een vergunningprocedure. Uit deze toetsing dient te blijken of de mogelijke effecten al dan niet *significant negatief* zijn (waarbij 'significant' in dit geval betekend dat één of meer van de instandhoudingdoelen geschaad of belemmerd wordt). Wanneer uit de Voortoets blijkt dat er sprake is van negatieve effecten en deze *mogelijk significant negatief* zijn, dan is een zogenaamde '*Passende beoordeling*' noodzakelijk, gevolgd door een vergunningprocedure.

Een nadere beschrijving van de Natuurbeschermingswet 1998 is opgenomen in bijlage 2.

4.2 Toetsing effecten

Op 400 meter van het plangebied ligt Natura2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Daarom is onderzocht of de ingreep effecten kan hebben op de instandhoudingsdoelen van het gebied. De ingreep kan op twee manieren een effect hebben op de instandhoudingsdoelen. Ten eerste door effecten op foeragerende vogels buiten het Natura2000-gebied en ten tweede door stikstofdepositie op habitattypen.

4.2.1 Habitattypen

Het gebruik van huizen en de toename van verkeer die dat gebruik met zich meebrengt zorgt voor stikstofemissies. Het Natura2000-gebied ligt op ongeveer 400 meter. In het Natura2000-gebied, binnen drie kilometer van het plangebied, liggen de volgende habitattypen met hun kritische depositiewaarden* in ($mol N ha^{-1} jr^{-1}$):

- Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden 2100
- Vochtige alluviale bossen (zachthoutoibossen) 2410
- Ruigten en zomen (droge bosranden) 1870
- Moerasruigten (moeraspirea) >2400
- Glanshaver- en vossenstaartheoïlanden (glanshaver) 1400

De achtergronddepositie ter plaatse van het glanshaverhoiland (op 1900 meter van het plangebied) in 2010 is 1470 ($mol N ha^{-1} jr^{-1}$)**. Deze data is niet heel nauwkeurig, maar geeft wel aan dat de toelaatbare depositie op de grens zit.

Het terrein waar de ingreep plaatsvindt, is ongeveer 1,25 hectare groot. Op een dergelijk terrein kunnen ongeveer 35 grondgebonden woningen worden gebouwd. Met 1,4 auto's per woning betekent dat extra verkeersbewegingen van 49 auto's. Deze verkeersbewegingen zorgen op een afstand van 1900 meter waarschijnlijk nauwelijks voor extra depositie, waardoor geen effect wordt verwacht op glanshaverhoiland. Om exact te weten te komen of (en zo ja) hoeveel stikstof op 1900 meter neerslaat zouden berekeningen moeten worden uitgevoerd. Onze inschatting is dat mogelijke toename van stikstof niet meetbaar is, waardoor effecten niet worden verwacht.

Stikstofdepositie is daarom geen belemmering voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan. De kritische depositiewaarden van de andere instandhoudingsdoelen liggen een stuk hoger dan de achtergronddepositie. Hoewel een aantal habitattypen dichterbij het plangebied ligt, vinden ook hier geen negatieve effecten van woningbouw op de instandhoudingsdoelen plaats.

4.2.2 Habitatrichtlijnsoorten

Naast habitattypen is ook een aantal soorten gevoelig voor stikstofdepositie. De soorten die in de buurt aanwezig zijn en gevoelig zijn voor depositie, zijn kamsalamander en bittervoorn. Wat voor deze twee soorten geldt, geldt voornamelijk voor hun habitat dat daar bestaat uit het habitatype Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden. Omdat er geen effecten zijn op het habitatype, zijn er ook geen effecten op de habitatrichtlijnsoorten.

4.2.3 Vogelrichtlijnsoorten

Tegen het plangebied aan foerageren ganzen en andere grasetende vogels. Een aantal van deze vogels heeft een instandhoudingsdoel in het nabijgelegen Natura2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Voor alle niet-broedvogels is het doel geformuleerd als 'functie als foerageergebied'. Dit betekent dat de grasetende vogels hun voedsel binnen de grenzen van het Natura2000-gebied moeten vinden. Het verloren gaan van grasland en verstoring van grasland waar ganzen foerageren buiten de begrenzing is daarom geen aantasting van de instandhoudingsdoelen van foeragerende niet-broedvogels.

Voor een aantal vogels is het gebied niet aangewezen als slaapplek. De essentiële slaapplekken van deze soorten buiten het Natura2000-gebied zijn daarom beschermd. Het gaat om de kievit, meerkoet, nonnetje, kuifeend, tafeleend, slobbeend, pijlstaart, wilde eend, wintertaling, krakeend en fuut. De locatie ligt aan drie kanten tussen bebouwing in. De hoogopgaande elementen zorgen ervoor dat het plangebied niet geschikt is als overnachtingsplek voor de eerder genoemde vogels met een instandhoudingsdoel.

Doordat een effect op instandhoudingsdoelen van vogels kan worden uitgesloten zijn er geen belemmeringen voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

4.3 Conclusies toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Een effect op instandhoudingsdoelen kan worden uitgesloten waardoor vanuit de Natuurbeschermingswet geen belemmeringen bestaan voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

Kenmerk R002-4828403PMM-evp-V02-NL

---

5 Toetsing Ecologische Hoofdstructuur

In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag: In welke mate worden de wezenlijke waarden en kenmerken van de provinciale ecologische hoofdstructuur aangetast door de beoogde activiteiten?

5.1 Werkwijze

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of ingrepen in of nabij de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is sprake van planologische bescherming via ruimtelijke procedures in het kader van de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Het stelsel van de Wro gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. Overheden zijn gehouden aan bescherming van de EHS vanuit de provinciale Verordening Ruimte en/of landelijke Nota Ruimte; voor (particuliere) initiatiefnemers van (ruimtelijke) ingrepen in de EHS is het gemeentelijk bestemmingsplan het bindende ruimtelijk plan. Bij een ruimtelijke ingreep in de EHS is het bepalen van effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wel effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam en in sommige gevallen noodzakelijk ook een toetsing aan de EHS-doelen uit te voeren. Zie bijlage 2 voor een nadere beschrijving van toetsing aan de EHS.

De toetsing aan de EHS omvat het bepalen van mogelijke aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS en/of areaalverlies. Deze toetsing geeft een ecologisch inhoudelijke indruk van het optreden van eventuele effecten op de EHS.

5.2 EHS Provincie Gelderland

Binnen de EHS geldt een 'nee, tenzij'-benadering. Dit ter bescherming van de wezenlijke kenmerken en waarden (kernkwaliteiten) van de ecologische hoofdstructuur. Dit betekent dat er geen bestemmings(plan)wijzigingen zijn toegestaan indien daardoor de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied worden aangetast, tenzij er geen reële alternatieven zijn en er sprake is van redenen van groot openbaar belang. Dit 'nee, tenzij'-principe laat in de verschillende onderdelen van de EHS ontwikkelingen mogelijk, met name in de EHS-verweving en -verbindingszones. Deze ontwikkelingen moeten echter wel bijdragen aan de realisering van de EHS. Als wezenlijke kenmerken en waarden worden de actuele en potentiële waarden gedefinieerd, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om het areaal van een gebied en de bij het gebied behorende natuurdoelen en -kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, duisternis en openheid, de landschapsstructuur en belevingswaarde. De wezenlijke kenmerken of waarden zijn vastgelegd in de streekplanuitwerking Kernkwaliteiten en omgevingscondities van de Gelderse Ecologische Hoofdstructuur [2006].

5.3 Kernkwaliteiten en omgevingscondities

Gedeputeerde Staten beschouwen een ruimtelijke ingreep waarvoor een bestemmingsplan moet worden aangepast als een significante aantasting van kernkwaliteiten en omgevingscondities wanneer deze kan leiden tot de volgende effecten:

- Een vermindering van areaal en kwaliteit van bestaande natuur-, bos- en landschapselementen en gebieden die aangewezen zijn voor nieuwe natuur en agrarische natuur
- Een vermindering van de uitwisselingsmogelijkheden voor planten en dieren in verbindingzones en tussen de verschillende leefgebieden in de overige delen van de EHS. In het bijzonder de vrije verplaatsing van herten en wilde zwijnen binnen het gehele bos- en natuurgebied van de Veluwe
- Een vermindering van de kwaliteit van het leefgebied van alle soorten waarvoor conform de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing vereist is en als zodanig worden genoemd in de AmvB Vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten Flora- en Faunawet
- Een vermindering van het areaal van de grote natuurlijke eenheden (aaneengeslotenheid)
- Een belemmering voor het verloop van natuurlijke processen in de grote eenheden
- Een verstoring van de natuurlijke morfologie, waterkwaliteit, watervoering en verbondenheid met het landschap van HEN-wateren
- Een verandering van de grond- en oppervlaktewater-omstandigheden (kwaliteit en kwantiteit) die de voor de natuurdoeltypen gewenste grond- en oppervlaktewater situatie (verder) aantast
- Een verhoging van de niet gebiedseigen geluidsbelasting in stiltebeleidsgebieden en stiltegebieden (in geval de norm van 40 decibel wordt overschreden)

Voor onderstaande kernkwaliteiten geldt dat Gedeputeerde Staten het schaalniveau waarop een beoogde ruimtelijke ontwikkeling plaatsvindt, zullen afwegen tegen de gevolgen voor de kernkwaliteiten. Op basis hiervan zullen Gedeputeerde Staten beoordelen of een aantasting als significant is te beschouwen. Het bestemmingsplan wordt getoetst aan de kernkwaliteiten en ontwikkelopgaven van de IJsselvallei.

Het gaat hierbij om de volgende kernkwaliteiten:**In de gehele EHS**

Landschappelijke verwevenheid van natuur, bos en landschapselementen met cultuurgronden;

In de IJsselvallei

- De grote variatie en de hoge kwaliteit van de aanwezige natte natuurterreinen en wateren (beken en sprengen), die samenhangt met de toevoer van grondwater uit de Veluwe
- De overgangen van de droge Veluwe naar de natte flanken en naar de IJssel(vallei) waarbinnen uitwisseling van planten en dieren mogelijk is, waarbinnen abiotische processen zo veel mogelijk ongestoord verlopen, en waarbinnen de natuur zich op de gehele gradiënt ontwikkelt. In het bijzonder in de Hattemer-, Wisselse, Beekberger- en Soerense poort
- Het vanuit ecologisch opzicht samenhangend geheel van landgoederen en beken in de Zuidelijke IJsselvallei waarin soorten zoals de das, amfibieën en vleermuizen voorkomen
- Het goed bewaard gebleven reliëf en de daarmee samenhangende variatie en hoge kwaliteit van de natuur in de IJsseluiterwaarden. Met in deze uiterwaarden zowel gave kronkelwaarden met stroomdalgraslanden, hagen en hardhoutoobosjes, als goede kansen voor een grootschalige, weinig gestuurde natuurontwikkeling

Doorwerking EHS naar bestemmingsplannen

Ruimtelijk relevante onderdelen van het natuurbeleid worden vastgelegd in bestemmingsplannen. Deze streekplanuitwerking vormt hiervoor de inhoudelijke basis. Ten aanzien van doorwerking in het bestemmingsplan is in het streekplan het onderstaande aangegeven. De gemeenten hebben uiterlijk 1 januari 2008 de bescherming van de natte delen van de EHS, de HENwateren en de bijbehorende beschermingszones in hun bestemmingsplannen geregeld. Voor natte natuurgebieden zal in de bestemming in ieder geval onderscheid gemaakt moeten worden tussen droge en natte natuur. Er vindt afstemming plaats met de regelingsmogelijkheden die de Keur biedt, met als uitgangspunt dat het geen met de Keur kan worden geregeld, niet alsnog in het bestemmingsplan hoeft te worden geregeld. Gemeente en waterschap beoordelen dit samen in het kader van de watertoets. Als de bescherming niet vóór 1 januari 2008 is geregeld, zullen Gedeputeerde Staten overwegen tot een aanwijzing aan de betreffende gemeente over te gaan als bedoeld in artikel 37 WRO. Vóór de vastlegging in bestemmingsplannen dient er een regeling voor eventuele planschade te zijn opgesteld. De provincie nodigt gemeenten uit om tegelijkertijd met de vastlegging van natte natuur in het bestemmingsplan ook het overige ruimtelijke natuurbeleid in het bestemmingsplan te verankeren. De uiterste termijn hiervoor is het jaar 2008, zoals ook door het Kabinet in de Nota Ruimte is gevraagd.

5.4 Toetsing effecten

Het gebieden binnen en nabij het plangebied die zijn aangemerkt als EHS blijven intact. Er zal geen oppervlakteverlies of versnippering van de EHS optreden. Indirecte effecten kunnen mogelijk wel optreden. Bij een uitbreiding van maximaal tien procent van het woningbouw areaal zal verstoring door verlichting, trillingen, menselijke activiteiten en geluid beperkt blijven en zeker kleiner zijn dan de positieve ontwikkelingen in het bestemmingsplan. Mede door het feit dat de locatie en de EHS wordt gescheiden door de bebouwde kom van Terwolde zullen de effecten verwaarloos zijn.

5.5 Conclusies toetsing EHS

Er worden geen effecten verwacht op de Ecologische Hoofdstructuur tijdens de bouwfase of de gebruiksfase.

6 Conclusies en aanbevelingen

Geconcludeerd wordt dat er geen sprake is van negatieve effecten in het kader van de Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en de EHS. Nadere toetsingen of vergunning- of ontheffingaanvragen zijn dan ook niet nodig.

6.1 Flora en faunawet

Toetsing van de beoogde ingreep aan door de Flora- en faunawet beschermde natuurwaarden laat zien dat er geen soorten of soortgroepen zijn waarvoor een negatief effect verwacht wordt. Nader (veld)onderzoek naar de aanwezigheid en gebruik van de planlocatie door beschermde soorten is daarom niet nodig. Een ontheffing van de Flora- en faunawet is evenmin nodig. Vanuit de Flora- en faunawet gelden daarom met uitzondering van de zorgplicht, geen beperkingen voor de beoogde ontwikkeling. De uitvoerbaarheid van de beoogde ontwikkeling is daarom reëel.

6.2 Natuurbeschermingswet 1998

Een effect op instandhoudingsdoelen kan worden uitgesloten waardoor vanuit de Natuurbeschermingswet geen belemmeringen bestaan voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

6.3 Ecologische Hoofdstructuur

Er zijn geen effecten op wezenlijke kenmerken en waarden van de Ecologische Hoofdstructuur

6.4 Vervolg / planning

Planning en geldigheid

Afhankelijk van de tijd tussen dit onderliggende onderzoek en van de sloop van gebouwen en verwijderen van bomen en struiken, kan een actualiserend of aanvullend onderzoek noodzakelijk zijn naar de aanwezigheid van beschermde planten- en diersoorten. Met name bij het in onbruik raken van grond is de kans op (nieuw)vestiging van beschermde soorten aanwezig. De conclusies van dit onderzoek zijn daarom hooguit enkele jaren geldig.

6.5 Aanbevelingen

Gebruik plangebieden

Het is aan te bevelen om het terrein zolang mogelijk in gebruik te houden, voorafgaand aan de ontwikkeling. Op die manier wordt voorkomen dat (beschermde) dieren zich vestigen in het tijdelijk in onbruik geraakte plangebied.

Natuurlijke inrichting

Met de toekomstige inrichting van het plangebied zou rekening gehouden kunnen worden met natuur in algemene zin. Zo kan voor de opvang van regenwater gebruik gemaakt worden van (zak)sloten met flauwe taluds. Op deze taluds kan bij een goed beheer op de overgangszone van water naar land een bijzondere vegetatie ontwikkelen. Bovendien bieden dergelijke zones mogelijkheden voor bijvoorbeeld amfibieën en libellen.

In de nieuwe bebouwing kunnen voorzieningen gemaakt worden voor vleermuizen en vogels welke door de huidige nieuwbouwtechnieken (in algemene zin) dreigen te verdwijnen. Hierbij valt te denken aan gierzwaluwdakpannen of –muurstenen, mussenvides of het gebruik van zachte kalkrijke cementmortel ten behoeve van zeldzame (kade)muurplanten.

Ten aanzien van verlichting is het raadzaam om vooraf een verlichtingsplan op te stellen waarbij rekening wordt gehouden met natuurwaarden. Bij een nadere uitwerking zijn wij u hierbij graag van dienst.

Planvorming en ecologie

Bij de planprocessen van de toekomstige inrichting is het raadzaam om tijdig een ecoloog te betrekken in verband met de mogelijke effecten die de nieuwbouw met zich mee brengt. Op die manier kan tevens tijdig nagedacht worden over zaken als ecologisch wenselijke verlichtingsplannen en aanverwante inrichtingsvraagstukken.

7 Literatuur

[Bos, F., M. Bosveld, D. Groenendijk, C. van Swaay., I. Wynhoff en De Vlinderstichting, 2006]
De dagvlinders van Nederland, verspreiding en bescherming (Lepidoptera: Hesperioidea, Papilionoidea). Nederlandse Fauna deel 7, Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij en European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden.

[Broekhuizen S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992]
Atlas van de Nederlandse zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[Creemers, R.C.M. en J.J.C.W. van Delft (RAVON), 2009]
De amfibieën en reptielen van Nederland. Nederlandse Fauna 9. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European Invertebrate Survey – Nederland, Leiden. KNNV Uitgeverij, Utrecht, 2009, ISBN 978-9050-113007.

[Dijkstra, K.D. B., V.J. Kalkman, R. Ketelaar & M.J.T. van der Weide, 2002]
De Nederlandse Libellen (Odonata), Nederlandse fauna 4. Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, KNNV Uitgeverij & European Invertebrate Survey-Nederland, Leiden.

[EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse vereniging voor Libellenstudie, 2007]
Waarnemingenverslag 2007. Dagvlinders, libellen en sprinkhanen. Uitgegeven door EIS-Nederland, De Vlinderstichting en de Nederlandse Vereniging voor Libellenstudie.

[Herder J.E., A. van Diepenbeek & R.C.M. Creemers R, 2009]
Verspreidingsonderzoek reptielen en amfibieën 2008. Stichting RAVON, Nijmegen. Rapport 2009-03

[Limpens H., K. Mostert & W. Bongers, 1997]
Atlas van de Nederlandse vleermuizen, Onderzoek naar verspreiding en ecologie. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Utrecht.

[LNV, Dienst Regelingen, 2009]
Wijziging beoordeling ontheffing Flora- en faunawet bij ruimtelijke ingrepen. Inclusief Uitleg aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen, en Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten. Kenmerk ffw2009.corr.046. 25 augustus 2009.

[Ministerie van LNV, VROM en de provincies, 2007]

Spelregels EHS, Spelregels voor ruimtelijke ontwikkelingen in de EHS. Een gezamenlijke uitwerking van rijk en provincies. Ministeries van LNV en VROM en de provincies.

[www. Zoogdierenatlas.nl](http://www.Zoogdierenatlas.nl)

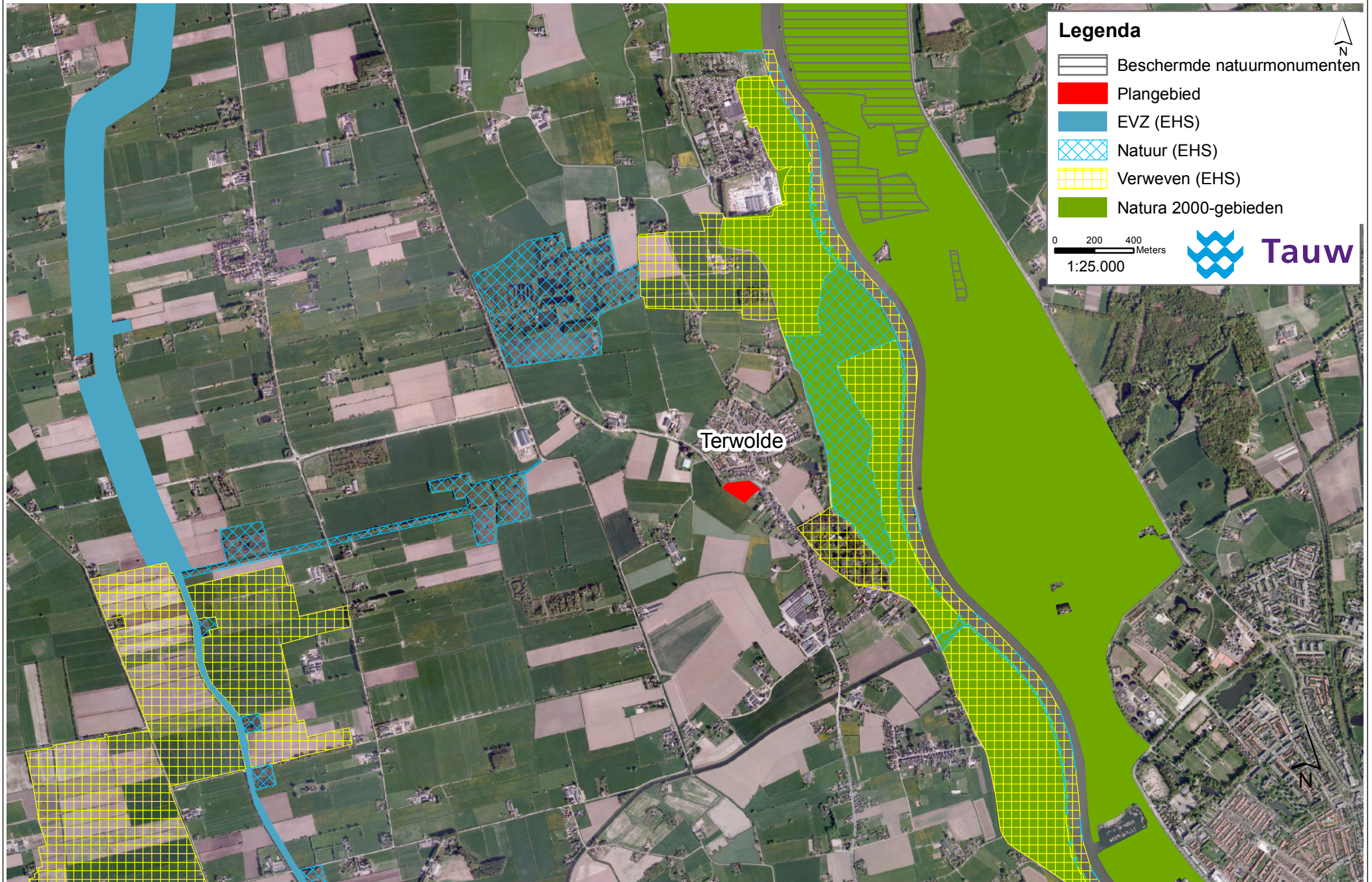
Bijlage

1

Overzichtskaart

Bijlage

2

Toelichting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet beschermt een groot aantal in Nederland voorkomende wilde dier- en plantensoorten. Uitgangspunt van de wet is dat aantasting van de beschermde soorten moet worden voorkomen. Wanneer dit niet mogelijk is, kan een ontheffing worden verleend door het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (EL&I, voorheen LNV). De beschermde diersoorten (vogels, vissen, zoogdieren, amfibieën, reptielen, insecten, et cetera) en ongeveer 100 plantensoorten zijn te vinden in tabellen, die deel uitmaken van de Flora- en faunawet. Niet elke soort is even zwaar beschermd, er wordt onderscheid gemaakt in verschillende categorieën namelijk:

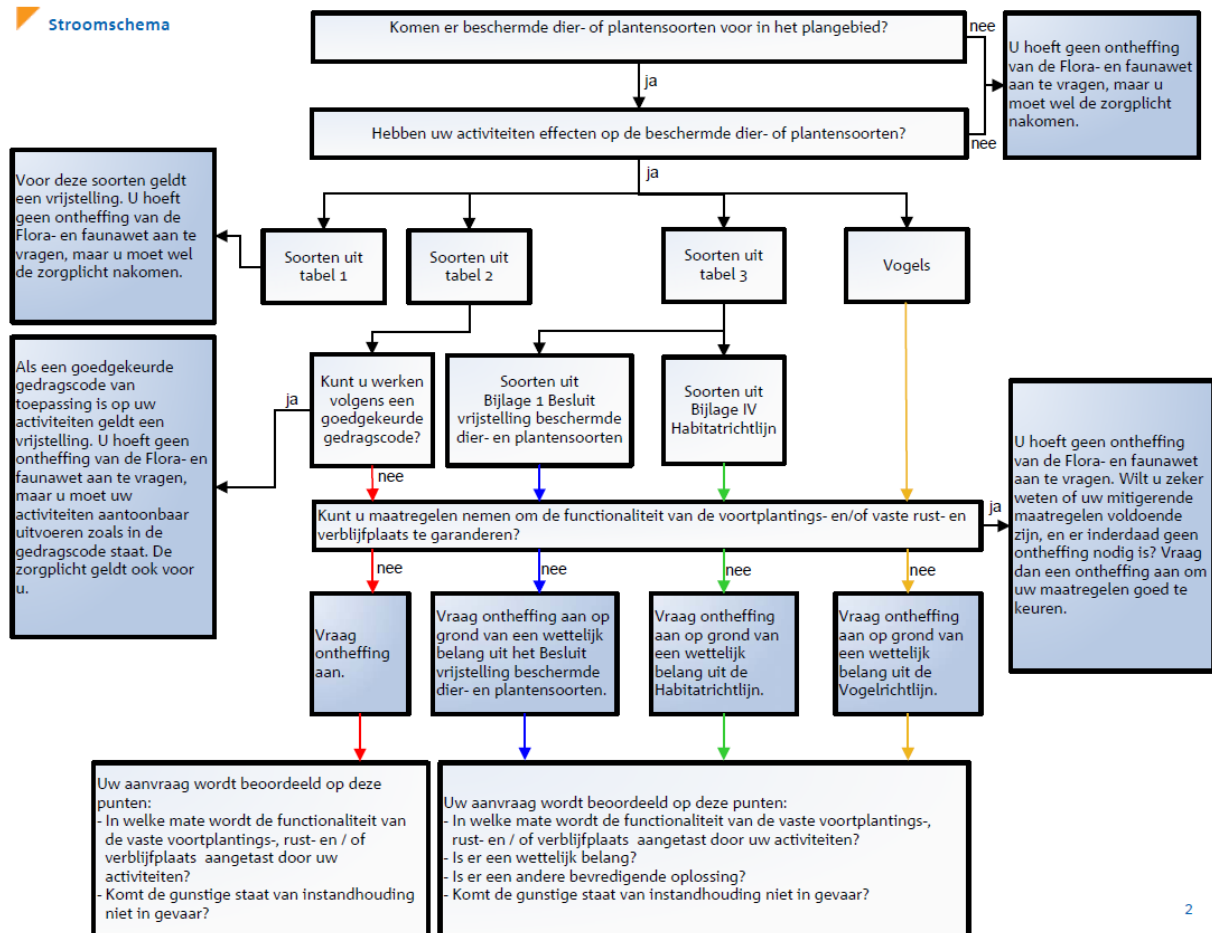
- Tabel 1: Algemene en niet bedreigde soorten
- Tabel 2: Schaarse soorten
- Tabel 3: Meest zeldzame en bedreigde soorten

Naast deze drie groepen zijn alle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd tijdens de broedperiode. Daarnaast zijn van een aantal soorten de vaste rust- en verblijfplaatsen én de functionele omgeving jaarrond beschermd (zie *Vogels*).

De Flora- en faunawet bevat artikelen met bijbehorende verbodsbepalingen. Deze zijn weergegeven in onderstaand overzicht. Activiteiten waarbij de verbodsbepalingen overtreden worden dienen voorkomen te worden, bijvoorbeeld door het treffen van mitigerende maatregelen. Indien dit niet mogelijk is, dan is het uitvoeren van een dergelijke activiteit alleen toegestaan met een ontheffing van het ministerie van EL&I. Een mitigatieplan of ontheffing dient in het bezit te zijn voorafgaand aan de start van de uitvoeringsfase.

- Artikel 2: Zorgplicht ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd
- Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, beschadigen of verwijderen van beschermde planten
- Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren
- Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren
- Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijf- en voortplantingsplaatsen
- Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren
- Artikel 13: Verbod: bezit van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Bij bepaalde activiteiten en alleen voor soorten vermeld in tabel 1 geldt een vrijstellingsregeling. Voor de tabel 2- en 3-soorten is bij bepaalde activiteiten (zie onderstaand schema) ook geen ontheffing nodig wanneer deze worden uitgevoerd op basis van een door de Minister van EL&I goedgekeurde en door de initiatiefnemer geaccordeerde gedragscode. Wanneer niet volgens een gedragscode gewerkt wordt en wanneer tabel 2- of 3-soorten worden aangetast, dan moeten mitigerende maatregelen genomen worden ter voorkoming van een overtreding van de verbodsbepalingen. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het ministerie van EL&I (in de vorm van een afwijzing van de ontheffingsaanvraag). Wanneer ook het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, dient een ontheffing te worden aangevraagd. Onderstaand is een stroomschema opgenomen met de bepalingen wanneer een mitigatieplan of ontheffing nodig is.

Stroomschema Flora- en faunawet [LNV, 2009]

Zoals weergegeven in het stroomschema, moet wanneer het treffen van mitigerende maatregelen niet mogelijk is, een ontheffing worden aangevraagd. Het verkrijgen van een ontheffing is aan strikte voorwaarden gebonden. De exacte voorwaarden verschillen afhankelijk van de beschermde status van de soort waarvoor ontheffing wordt aangevraagd.

Tabel 1-soorten (algemene en niet bedreigde soorten)

Begin 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur in het kader van de Flora- en faunawet in werking getreden. Hierin is geregeld dat een aantal algemene soorten, vanaf toen de tabel 1-soorten genoemd, bij bepaalde activiteiten verstoord mag worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen. Het gaat daarbij om 'Beheer en onderhoud', 'Bestendig gebruik' en 'Ruimtelijke ontwikkeling'. Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. De zorgplicht is voor deze soorten echter onverminderd van toepassing.

Tabel 2-soorten (schaarse soorten)

Voor de tabel 2-soorten kan een mitigatieplan worden opgesteld (en goedgekeurd door het ministerie van EL&I in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien de activiteit een 'redelijk doel' dient en er geen afbreuk wordt gedaan aan de 'gunstige staat van instandhouding' van de soort (effecten op regionaal populatieniveau). Indien de gunstige staat van instandhouding van de soort wel in het geding komt, dienen altijd mitigerende en/of compenserende maatregelen te worden getroffen. Voor initiatiefnemers die beschikken over een door het ministerie van EL&I geaccordeerde gedragscode die aangeeft op welke wijze rekening wordt gehouden met beschermde soorten geldt voor de tabel 2-soorten eveneens een vrijstelling.

Tabel 3-soorten (zeldzame en bedreigde soorten)

Voor de tabel 3-soorten kan door het ministerie van EL&I eveneens een mitigatieplan worden goedgekeurd (in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag) waarmee een overtreding van de verbodsbepalingen voorkomen wordt. Is dit niet mogelijk, dan kan alleen een ontheffing worden verleend indien aan specifieke criteria wordt voldaan. Deze criteria zijn afhankelijk van de status van de betreffende tabel 3-soort¹

Voor tabel 3-soorten afkomstig uit bijlage 1 van het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, kan ontheffing aangevraagd worden indien er geen alternatief beschikbaar is, en op grond van wettelijke belangen uit deze AMvB. Dit zijn:

- a) *Bepalingen inzake vrij verkeer en markt van het Verdrag tot oprichting van de EG*
- b) *Bescherming van flora en fauna*
- c) *Veiligheid van het luchtverkeer*
- d) *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
- e) *Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten*
- f) *Voorkomen van ernstige schade aan eigendom anders dan gewas, vee, bos en wateren*
- g) *Belangrijke overlast veroorzaakt door een beschermde inheemse diersoort*
- h) *Uitvoering van bestendig beheer en onderhoud in landbouw en bosbouw*
- i) *Bestendig gebruik*
- j) *Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.*

¹ De tabel 3-soorten kunnen verdeeld worden in twee categorieën; hetzij Bijlage 1-soorten van de bijlagen van het (AMvB) Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten, of Bijlage IV-soorten van de bijlagen van de Europese Habitatrichtlijn. De aanwijzing van de eerste categorie is nationaal bepaald. Voor de tweede categorie gelden Europese verplichtingen om beschermingsmaatregelen te nemen

Voor tabel 3-soorten uit de bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat voor ruimtelijke ingrepen alleen ontheffing verleend wordt indien er geen alternatief beschikbaar is en op grond van een wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn. Dit zijn:

- a) *Bescherming van wilde flora en fauna en instandhouding van de natuurlijke habitats*
- b) *Ter voorkoming van ernstige schade aan onder andere gewassen, veehouderijen, bossen en wateren*
- c) *In het belang van de volksgezondheid of openbare veiligheid of andere dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten*
- d) *Ten behoeve van onderzoek en onderwijs, reproductie en herintroductie van soorten*
- e) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

Vogels

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. De basis hiervoor vormt de Europese Vogelrichtlijn, waarin ondermeer de bescherming gereguleerd is van alle inheemse en geregeld voorkomende trekvogels, zodat deze 'kunnen voortbestaan en zich kunnen voortplanten'. Voor deze vogels is de Flora- en faunawet van kracht. De Flora- en faunawet geeft aan dat álle broedende vogels, hun broedplaatsen én de functionele omgeving van de broedplaatsen beschermd zijn tijdens de broedperiode. Ontheffingen voor verstoring tijdens de broedperiode worden niet verleend. Daarnaast zijn rust- en verblijfplaatsen van een aantal in Nederland kwetsbare vogelsoorten jaarrond beschermd. Hierbij wordt onderscheid gemaakt in vijf categorieën, waarbij de nesten van categorie 1 tot en met 4 jaarrond beschermd zijn en categorie 5 alléén tijdens de broedperiode. Hierbij geldt echter dat wanneer 'zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden' dat rechtvaardigen, ook de nesten van categorie 5 soorten jaarrond beschermd kunnen zijn. Voor deze soorten is daarom vaak ook inzicht nodig in de rust- en verblijfplaatsen in het plangebied en de omgeving. De onderscheiden categorieën zijn:

1. Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, ook buiten het broedseizoen gebruikt worden als vaste rust- en verblijfplaats (voorbeeld: Steenuil)
2. Nesten van koloniebroeders die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing of biotoop zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Roek, Gierzwaluw en Huismus)
3. Nesten van vogels, zijnde géén koloniebroeders, die elk broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast of afhankelijk van bebouwing zijn. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar (voorbeeld: Ooievaar, Kerkuil en Slechtvalk)
4. Nesten van vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen (voorbeeld: Boomvalk, Buizerd en Ransuil)
5. Nesten van vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor hebben gebroed of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen (voorbeeld: Boerenzwaluw, Groene specht en Torenvalk)

Het bevoegd gezag hanteert voor categorie 1 tot en met 4 de volgende soorten: *Boomvalk, Buizerd, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart, Havik, Huismus, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Ransuil, Roek, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Wespendif en Zwarte wouw*. De vaste rust- en verblijfplaatsen en functionele leefomgeving van deze soorten zijn daardoor jaarrond beschermd. De rust- en verblijfplaatsen van de soorten van categorie 5 kunnen echter óók jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Voor deze soorten is daarom ook inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Voor categorie 5 hanteert het bevoegd gezag de volgende soorten: *Blauwe reiger, Boerenzwaluw, Bonte vliegenvanger, Boomklever, Boomkruiper, Bosuil, Brilduiker, Draaihals, Eidereend, Ekster, Gekraagde roodstaart, Glanskop, Grauwe vliegenvanger, Groene specht, Grote bonte specht, Hop, Huiszwaluw, IJsvogel, Kleine bonte specht, Kleine vliegenvanger, Koolmees, Kortsnavelboomkruiper, Oeverzwaluw, Pimpelmees, Raaf, Ruigpootuil, Spreeuw, Tapuit, Torenavalk, Zeearend, Zwarte kraai, Zwarte mees, Zwarte roodstaart en Zwarte specht*.

Voor het verstoren van broedende vogels tijdens de broedperiode wordt geen ontheffing verleend. Voor het aantasten van vogels en/of de jaarrond beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen geldt een zware toets, vergelijkbaar met die van tabel 3-soorten. Een ontheffing wordt alleen verleend indien er geen alternatief beschikbaar is en aan specifieke wettelijke criteria wordt voldaan, voortkomend uit de Europese Vogelrichtlijn. Deze criteria zijn:

- a) - *Volksgezondheid of openbare veiligheid*
  - *Veiligheid van het luchtverkeer*
  - *Ter voorkoming van belangrijke schade aan gewassen, vee, bossen, visserij en wateren*
  - *Bescherming van flora en fauna*
- b) *In verband met onderzoek en onderwijs, repopulatie en herintroductie van soorten*
- c) *Onder strikt gecontroleerde omstandigheden vangen, plukken of in bezit hebben van soorten*

In het geval van vaste rust- en verblijfplaatsen van vogels bestaat de mogelijkheid om mitigerende maatregelen te nemen, en daarmee een overtreding van de verbodsbepalingen te voorkomen. Hierbij is altijd een zogenaamde omgevingscheck nodig om inzicht te krijgen in de lokale omstandigheden. Het verdient de aanbeveling een dergelijk mitigatieplan vooraf te laten goedkeuren door het ministerie van EL&I, in de vorm van een afwijzing van een ontheffingsaanvraag.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen; artikel 2, lid 1. De tekst daarvan is als volgt: "Eenieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, evenals voor hun directe leefomgeving. artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat eenieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterweg te laten voorzover zulks in redelijkheid kan worden gevergd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevergd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voorzover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken".

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Over de Rode Lijst

De Rode Lijsten hebben geen wettelijke status. Soorten die op de Rode Lijst zijn geplaatst, zijn alléén beschermd als ze ook in de Flora- en faunawet als beschermde soort zijn opgenomen. Soorten kunnen op de Rode Lijst worden opgenomen wanneer zij zeldzaam zijn of wanneer de trend negatief is. Voor soorten van de Rode Lijst is niet per definitie een ontheffing vereist. Deze lijst heeft een signalerende functie en dient als een instrument ten behoeve van beleidsontwikkeling. Het zeldzamer worden van een bepaalde soort en het daarmee in een andere categorie terechtkomen, kan wel tot gevolg hebben dat een soort door de minister onder het beschermingsregime van de Flora- en faunawet wordt gebracht. Voorts geldt dat voor beschermde Rode Lijstsoorten de gunstige staat van instandhouding eerder in het geding kan zijn, waardoor eerder compenserende maatregelen kunnen worden geëist.

Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 van 25 mei 1998 (in werking getreden op 1 oktober 2005) behelst de bescherming van natuur en landschap. De gebiedsbescherming staat centraal in deze wet: er zijn verschillende gebieden aangewezen die vanwege hun specifieke belang voor flora en/of fauna van groot belang zijn. De schaal en beschermde waarden van de gebieden varieert, evenals het Bevoegd Gezag (Provincie, dan wel EL&I). De Natuurbeschermingswet 1998 omvat:

- Natura2000-gebieden (Speciale beschermingszones Vogel- en Habitatrichtlijn)
- Beschermde natuurmonumenten (incl. de Beschermde- / Staatsnatuurmonumenten)

Natura2000-gebieden

De bescherming van Natura2000-gebieden volgens de Natuurbeschermingswet 1998 is vergelijkbaar met de bescherming volgens artikel 6 van de Habitatrichtlijn. Nederland past een vergunningstelsel toe. Hierdoor is in ons land een zorgvuldige afweging gewaarborgd rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura2000-gebieden. Vergunningen worden verleend door provincies of door de Minister van EL&I. Natura2000-gebieden mogen geen significante schade ondervinden. Dit houdt in dat bepaalde plannen en projecten op zichzelf óf in combinatie met andere plannen en projecten de natuurwaarden waarvoor de gebieden zijn aangewezen, niet significant negatief mogen beïnvloeden. Elke ontwikkeling in of nabij een Natura2000-gebied dient te worden onderworpen aan een 'voortoets'. Uit de voortoets moet blijken of kan worden uitgesloten dat de gewenste werkzaamheden/ontwikkelingen een (significant) negatief effect hebben (op zichzelf of in combinatie met andere plannen of projecten). Op dit moment worden voor alle Natura2000-gebieden beheerplannen opgesteld die duidelijk maken welke activiteiten wel en niet zonder vergunning mogelijk zijn in en nabij die gebieden.

Beschermde natuurmonumenten

In de Natuurbeschermingswet 1998 vallen de Beschermde natuurmonumenten en Staatsnatuurmonumenten beide onder één noemer: Beschermde natuurmonumenten. Verder wordt onderscheid gemaakt tussen Beschermde natuurmonumenten die binnen en buiten Natura2000-gebieden liggen: Het beschermingsregime van de gebieden die binnen Natura2000-gebieden liggen en die al onder de oude wet zijn aangewezen, is vervallen. Natuurwaarden en natuurschoon waarvoor deze gebieden waren aangewezen, worden opgenomen in de doelstellingen voor instandhouding van het betreffende Natura2000-gebied.

Voor Beschermde natuurmonumenten geldt dat handelingen in of rondom deze gebieden die schadelijk kunnen zijn voor het natuurschoon, de natuurwetenschappelijke betekenis of de dieren en planten in dat gebied, zijn verboden, tenzij de minister van EL&I of de provincie een vergunning heeft verleend.

Wetlands

De Wetlands hebben een functie voor vogels. De begrenzings van Wetlands in Nederland komt overeen met de begrenzing van Vogelrichtlijngebieden. Wanneer sprake is van effecten op Vogelrichtlijngebieden dan geldt de uitkomst hiervan ook voor de Wetlands. De aanwijzing is formeel geregeld in de aanwijzingsbesluiten in het kader van de Vogelrichtlijn. Deze vervallen met de definitieve aanwijzing van de Natura2000-gebieden, waarin de (geactualiseerde) doelen voor vogels zijn overgenomen.

Wijze van toetsing Natuurbeschermingswet 1998

Bij ruimtelijke ontwikkelingen of activiteiten moet altijd inzichtelijk worden gemaakt of (significant) negatieve effecten optreden. Deze effectbepaling wordt gedaan in een zogenaamde 'Voortoets'. De Voortoets heeft drie mogelijke uitkomsten:

1. Er is met zekerheid geen sprake van negatieve effecten: er is geen vergunning noodzakelijk.
2. Er kan niet worden uitgesloten dat negatieve effecten optreden, maar deze effecten zijn niet significant negatief, hetgeen betekent dat de instandhoudingsdoelen niet worden geschaad. Er is een zogenaamde 'Verslechteringstoets' noodzakelijk waarin inzichtelijk wordt gemaakt of de effecten aanvaardbaar zijn of niet. Wanneer de effecten voor het Bevoegd Gezag aanvaardbaar zijn, dan wordt een vergunning verleend met daarin mogelijk bepaalde voorschriften of beperkingen.
3. Er is sprake van negatieve effecten én deze zijn mogelijk significant negatief: één of meer van de instandhoudingdoelstellingen worden mogelijk geschaad. Er is een zogenaamde 'Passende Beoordeling' noodzakelijk, gevolgd door een vergunningprocedure.

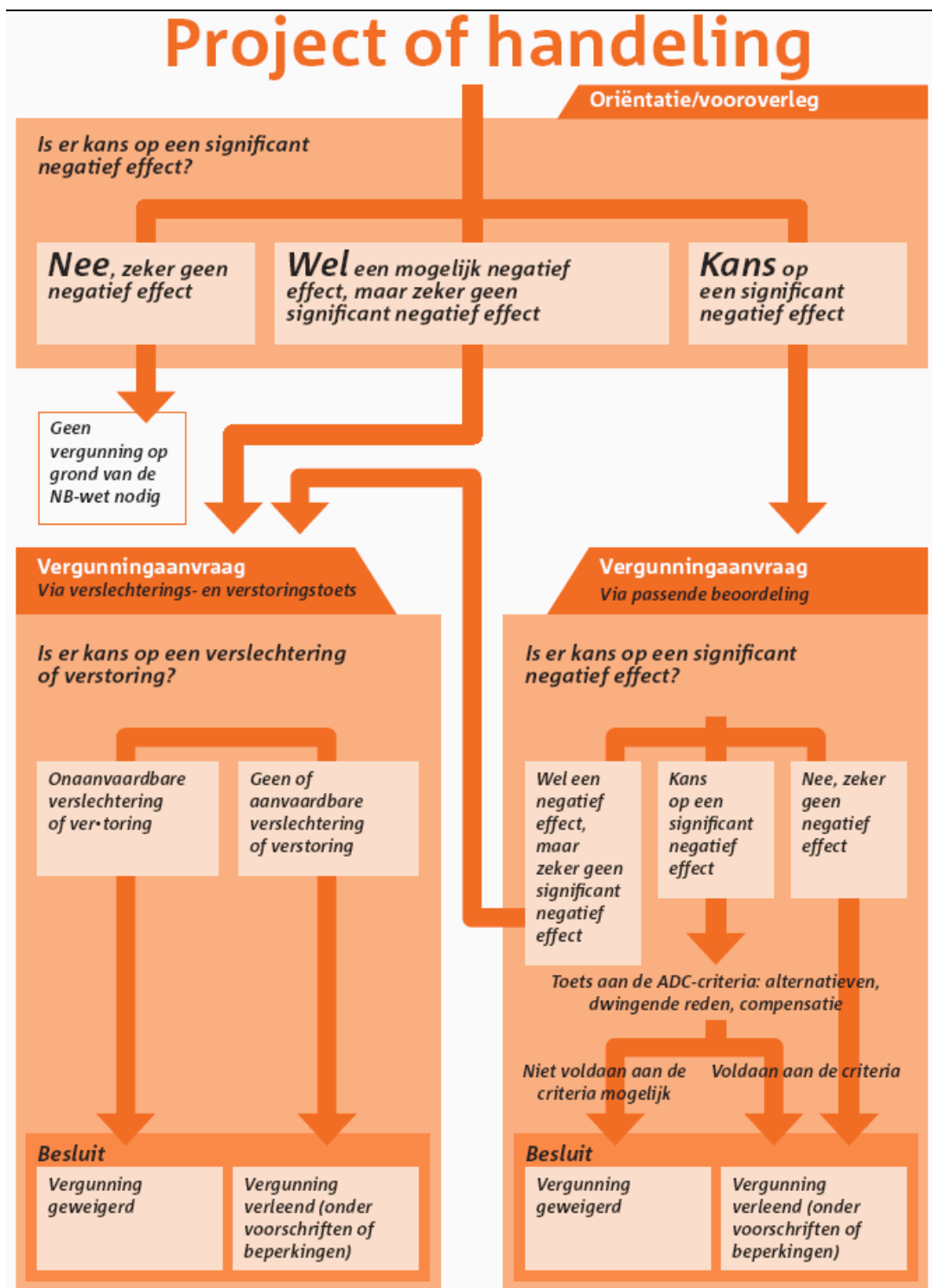
De 'Passende Beoordeling' kent vervolgens ook drie mogelijke uitkomsten:

- 3.1. Bij nadere beschouwing blijkt er toch geen sprake te zijn van negatieve effecten (een enigszins theoretische optie). Er dient desondanks een vergunning te worden aangevraagd, die mogelijk voorschriften en/of beperkingen zal bevatten.
- 3.2. Er is wel sprake van een negatief effect, maar de omvang van dit effect blijkt bij nadere beschouwing niet significant negatief te zijn, waarbij ook rekening is met cumulatieve effecten van andere ontwikkelingen. In principe is een 'Verslechteringstoets' nodig, hoewel de bouwstenen al grotendeels of geheel zullen zijn verzameld tijdens deze fase van de Passende Beoordeling. Een vergunning dient te worden aangevraagd, die mogelijk voorschriften en/of beperkingen zal bevatten.
- 3.3. Er zijn significant negatieve effecten, of dit kan niet worden uitgesloten. Er zal gekeken moeten worden naar de belangen en argumenten om de ontwikkeling op de beoogde wijze en locatie uit te voeren. Deze criteria worden de 'ADC-criteria' genoemd (Alternatieven, Dwingende redenen voor groot openbaar belang, en Compensatie). Wanneer niet aan deze ADC-criteria kan worden voldaan wordt geen vergunning verleend. Wanneer er wel aan kan worden voldaan kan uiteindelijk door de provincie een vergunning worden verleend met mogelijk voorschriften en/of beperkingen.

De ADC-criteria zijn:

- Zijn er alternatieven (voor de locatie en/of voor de ontwikkeling zelf) mogelijk en overwogen die mogelijk tot minder schade aan beschermde natuurwaarden leiden?
- Is er sprake van een zogenaamde 'dwingende reden van groot openbaar belang?' Er worden verschillende wettelijke belangen onderscheiden. Wanneer sprake is van mogelijke effecten op door de EU als 'prioritair' aangemerkte soorten of habitats, is het aantal mogelijke redenen veel kleiner.
- Op welke manier wordt getracht de schade zo klein mogelijk te laten zijn (mitigatie) of te compenseren? Zulke maatregelen dienen overigens te worden getroffen vóórdat de ontwikkeling kan worden gerealiseerd.

Onderstaand stroomschema geeft het vervolgtraject weer vanaf het moment van het gereedkomen van de Voortoets (eerste blok 'Oriëntatie/vooroverleg').

Figuur b2.1 Stroomschema Natuurbeschermingswet 1998 [LNV, Over beheerplannen en vergunningen]

Bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur

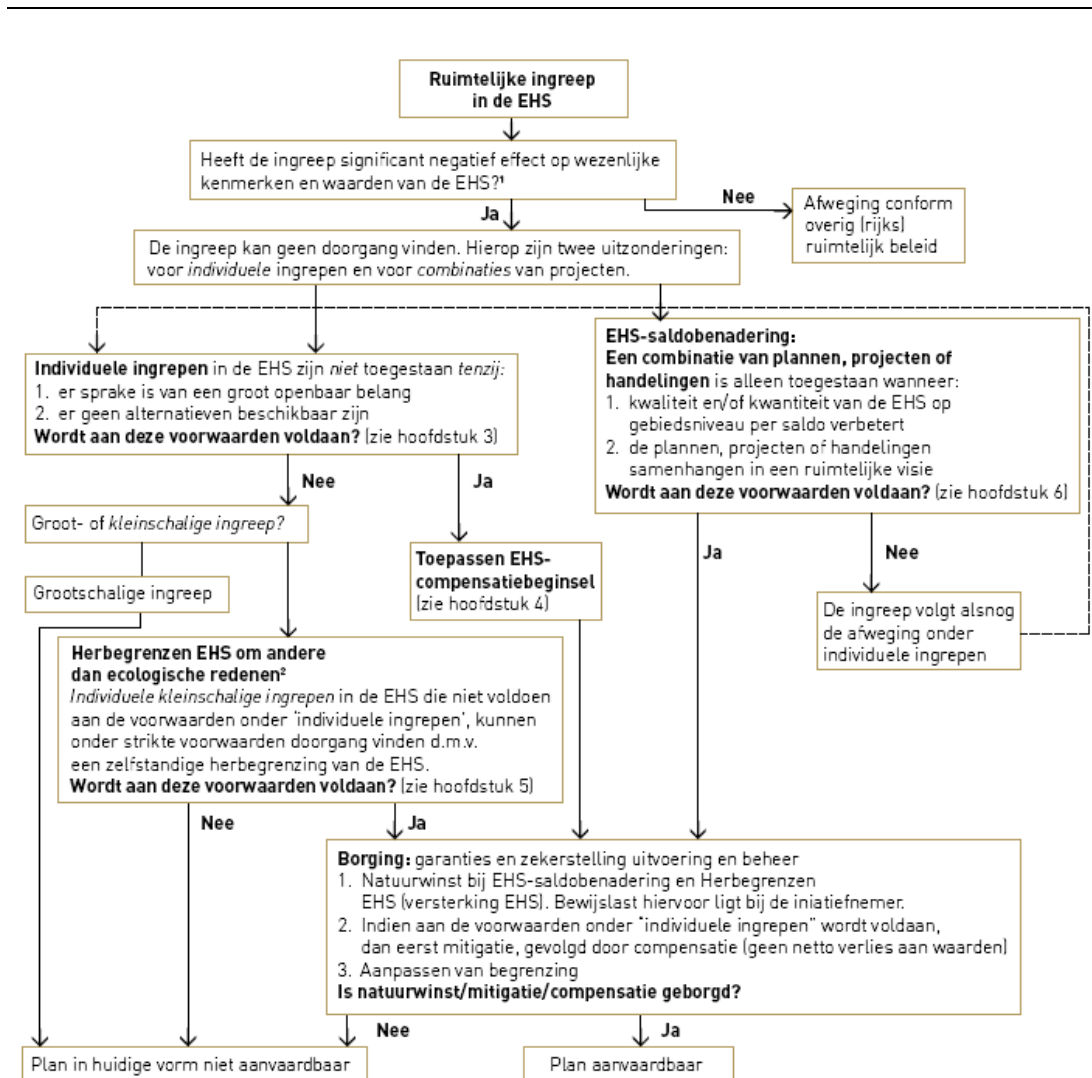
De Wet ruimtelijke ordening (Wro) is de basis voor de vaststelling van het ruimtelijke beleid op rijks-, provinciaal en gemeentelijk niveau. Het stelsel van de Wro gaat ervan uit dat plannen van een hogere overheid doorwerken naar lagere overheden. De bescherming van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd in de Nota Ruimte (structuurvisie op rijksniveau) en Verordening Ruimte (provinciaal niveau) inclusief omgevingsplannen. De begrenzings- en indelingen bij de begrenzings- en bijbehorende doelen en/of doelsoorten verschillen per provincie, maar zijn altijd geheel of gedeeltelijk vastgelegd in provinciale omgevingsplannen en –verordeningen. Deze zijn bindend voor het vaststellende bestuursorgaan: gemeenten dienen de bescherming vast te leggen in hun bestemmingsplannen.

Het ruimtelijke beleid voor de EHS is altijd gericht op 'behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke waarden en kenmerken' van de EHS, waarbij tevens rekening wordt gehouden met andere gebiedsbelangen. Binnen de EHS is conform de Nota Ruimte het 'nee, tenzij'-regime van toepassing. Plannen, projecten of handelingen worden volgens dit regime beoordeeld. Als wezenlijke kenmerken en waarden definieert de Verordening Ruimte de actuele en potentiële waarden, gebaseerd op de natuurdoelen voor het gebied. Het gaat daarbij om de bij het gebied behorende natuurdoelen en –kwaliteit, geomorfologische en aardkundige waarden en processen, de waterhuishouding, de kwaliteit van bodem, water en lucht, rust, stilte, donkerte en openheid, de landschapsstructuur en de belevingswaarde.

Bij toetsing van de ingreep aan de EHS zijn de 'Spelregels EHS', een gezamenlijke uitwerking van Rijk en provincies, van toepassing. Hierin wordt onder meer de eis gesteld dat voor ingrepen binnen de EHS aangetoond moet worden dat, bij aantasting van wezenlijke kenmerken of waarden, er geen reële locatiealternatieven zijn én er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang.

Wanneer een ontwikkeling gepaard gaat met een ruimtelijke procedure is een onderzoek naar de mogelijke effecten op de EHS noodzakelijk. Wanneer er geen ruimtelijke procedure van toepassing is, maar wel mogelijke effecten op de EHS denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen alsnog noodzakelijk) toch een toetsing aan de doelen van de EHS uit te voeren en in overleg te treden met het bevoegd gezag, de gemeente.

In onderstaand stroomschema zijn deze en aanvullende stappen en benodigde onderbouwingen weergegeven [Ministerie van LNV, Spelregels EHS, 2007].

Figuur b2.2 Stroomschema EHS [LNV, Spelregels EHS, 2007]

- Het gaat hier om het effect van de ingreep zelf en niet om een netto of reeds gesaldeerd effect. Indien de ingreep plaats vindt in een Natura2000-gebied gelden aanvullende regels
- Een andere mogelijkheid in de EHS is herbegrenzing om ecologische redenen. Deze mogelijkheid is echter niet weergegeven in dit schema omdat er geen ruimtelijke ingreep aan ten grondslag ligt

Bijlage

3

Instandhoudingdoelen Natura 2000

Op 400 meter van het plangebied ligt Natura2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Daarom is onderzocht of de ingreep effecten kan hebben op deze instandhoudingsdoelen. De ingreep kan op twee manieren een effect hebben op de instandhoudingsdoelen. Ten eerste door effecten op foeragerende vogels buiten het Natura2000-gebied en ten tweede door stikstofdepositie op habitattypen.

Foeragerende vogels

Tegen het plangebied aan foerageren ganzen en andere grasetende vogels. Een aantal van deze vogels heeft een instandhoudingsdoel in het nabijgelegen Natura2000-gebied Uiterwaarden IJssel. Voor alle niet-broedvogels is het doel geformuleerd als 'functie als foerageergebied'. Dit betekent dat de grasetende vogels hun voedsel binnen de grenzen van het Natura2000-gebied moeten vinden. Het verloren gaan van grasland en verstoring van grasland waar ganzen foerageren buiten de begrenzing is daarom geen aantasting van de instandhoudingsdoelen van foeragerende niet-broedvogels.

Stikstofdepositie

Het gebruik van huizen en de toename van verkeer die dat gebruik met zich meebrengt zorgt voor stikstofemissies. Het Natura2000-gebied ligt op ongeveer 350 meter. In het Natura2000-gebied, binnen drie kilometer van het plangebied, liggen de volgende habitattypen met hun kritische depositiewaarden* in (*mol N ha-1 jr-1*):

- Meren met krabbenscheer en fonteinkruiden 2100
- Vochtige alluviale bossen (zachthoutooibossen) 2410
- Ruigten en zomen (droge bosranden) 1870
- Moerasruigten (moerasspirea) >2400
- Glanshaver- en vossenstaartheooilanden (glanshaver) 1400

De achtergronddepositie ter plaatse (op 1900 meter van het plangebied) in 2010 is 1470 (*mol N ha-1 jr-1*)**.

Deze data is niet heel nauwkeurig, maar geeft wel aan dat de toelaatbare depositie op de grens zit.

Het terrein is ongeveer 1,25 hectare groot. Op een dergelijk terrein kunnen ongeveer 35 grondgebonden woningen worden gebouwd. Met 1,4 auto's per woning betekent dat extra verkeersbewegingen van 49 auto's. Deze verkeersbewegingen zorgen op een afstand van 1900 meter waarschijnlijk nauwelijks tot extra depositie, waardoor geen effect wordt verwacht op glanshaverhooiland. De kritische depositiewaarden van de andere instandhoudingsdoelen ligt een stuk hoger dan de achtergronddepositie. Hoewel een aantal habitattypen dichterbij het plangebied ligt, vinden geen negatieve effecten van woningbouw op de instandhoudingsdoelen plaats.

Een effect op instandhoudingsdoelen kan worden uitgesloten waardoor vanuit de Natuurbeschermingswet geen belemmeringen bestaan voor de uitvoerbaarheid van het bestemmingsplan.

* Dobben HF van, Hinsberg van A, (2008) Overzicht van kritische depositiewaarden voor stikstof, toegepast op habitattypen en Natura2000-gebieden. Alterra en Milieu- en Natuurplanbureau. Alterra-rapport 1654. Wageningen

** <http://geodata.rivm.nl/gcn/>

